Видавництво „Зоря“. № 4.

Бласко Ібаньес.

Двох відразу.

Ціна 3 коп.

Двох відразу.

Новелла з іспанського життя.

Переклад П. Дмитренка.

КИЇВ—1911.
З друкарні 1-ої Київськ. Друк. Спілки. Трьохсв. 5.

ДВОХ ВІДРАЗУ.

Відчиняючи двері своєї хатини, Сенто побачив клаптик паперу, запханий в дірочку в замкові.

Це була незнати від кого цидулка, списана погрозами. У нього вимагали сорок дуро*) і він мусив був покласти їх тієї-ж ночі в піч, що стояла проти його хатини, для печиння хліба

Все село було настрахане отими харцизами. Коли хтось відмовлявся задоволити подібне вимагання, то міг сподіватися, що його нива буде потолочена, врожаю значить дасть Біг. А то, навіть, траплялося, що прикинувшись серед ночі, задихаючись від выїдливого диму, такий не слухняний ледве встигав вихопитись з під соломьяної стріхи своєї хати, що вся палала в вогні.

Гофарро, найхоробріший молодець на все село, заприсягнувся був простежити цих харцизяк. Він цілі ночі просижував на чаті в очереті, або блукав по шляхах з рушницею в руках, але

---

*) Одно дуро — на наші гроші біля двох з половиною карбованьців.

одного гарного ранку його знайшли в рівчаку з розпоротим животом і пробитою головою. Шукай чиїх це рук була справа!

Навіть газети великих міст говорили з приводу того, що ділось на селі. А ділось тут таке, що як тілько вечоріло—замикались скрізь двері і панував такий жах за власну шкуру, що кожен думав лише про врятування себе, забуваючи про сусіда. Одначе дядько Батісте, сільскій староста і суддя гнівався незнати як кожен раз, коли вища влада, що шанувала в ньому обібране людом начальство, забалакувала з ним з приводу тих подій. Він запевняв, що його і його вірного прибічника Сігро цілком вистачить, щоб покласти край цим дурницям.

Невважаючи на це, Сенто і не подумав піти сказати про одержаного листа старості. Навіщо? Він не мав бажання слухати старостиних хвастощів та брехень.

Річь була видима, що у нього вимагали сорок дуро і, як що він не положить їх в пічку, його хатину спалять. Він вже дивився на неї з таким чуттєм, ніби на дитину, котру от-от мусить втеряти. А Сенто любив свою хатину як вона стояла: з облупленними стінами, з

обваленою глиною, з почорнілою соломьяною стріхою, з помальованними блакітними вікнами із острішком з винограду над кганком. Через цей острішок, як через зелені віконниці, пробивалося сонячне, проміння, що тремтіло плямами живого золота. Квітник з геранєю і троядами, що був обнесенний тином з лози, оздоблював хатку. Оддалік од неї, за старою шовковицею, було видко й ту гаспідську піч, складену з цегли та глини, круглу та плескувату мов кучугура — комашниця. Це була вся Сентова маєтність, вся оселя, під стріхою якої жили всі, хто був йому найдорожчий: дружина, троє діток, пара старих шкап і біла з рожево—рудими плямами корова. Шкапи були йому вірними товаришами, що разом з ним працювали в щоденній борні за насущний, а корова що-денно з ранку ходила по вулицям села, будила нарід своїм невеселим муканнєм і давала чимало молока,

Скілько треба було попрацювати, переорюючи чотирі нещасних десятинки, які вся сімья, починаючи з його прадіда, поливала своїм потом і крівавицею. Важко було відкладати про чорний день ті гроші, що лежать тепер приховані в глиняному горнятковї під ліжком! І от раптом треба віддати мало не все! Він

чоловік тихий, спокійний, все село може це посвідчити: ні суперечок за вигони ні пияцтва в шинку. Він навіть не міг попишатися зброєю, бо немав її овсі. Працює собі та працює для своєї Пепіти і трьох діток, єдиних створінь, до яких лежить його серце. Одначе, коли наважаться обікрасти його, він зуміє оборонитися. Господи! В грудях цього спокійного, лагідного чоловіка прокидалась шаленність арабських купців, які дозволяли бедуїнам *) знущатись над собою, але поверталися в левів, коли справа доходила до їхнього майна.

Позаяк ніч наближалась, а він ще не зьясував собі що робити, то пішов на пораду до діда, що жив в сусідній хатині. Дід цей був тепер старим шкарбаном, здатним тільки лежати на печі, але про нього говорили, що зза-молоду він не раз наражав своє життя на небезпеку і на можливість бути закопаним в землю мов собака.

Дід вислухав Сенто вирячивши очі. Його рука з потрісканною шкурою від хвилювання аж тремтіла. Він має рацію, що не хоче давати гроші: нехай грабують по великих шляхах, як відважні розбишаки, віч-на-віч, наражаючи на не-

*) Бедуіни — войовниче розбійницьке племья, що живе в Аравії

безпеку власні голови. Йому сімдесят років, але і до нього можуть прийти з такою цидулкою. Що-ж, побачимо, чи вистачить у нього завзяття, щоб захистити своє добро.

Впевнена непохитність старого вплинула на Сенто. Він відразу почув в собі рішучість на все, аби захистити добробут своїх дітей.

З урочистістю, ніби то були якісь святощі, старий витяг із-за-дверей родинний скарб: пістонну рушницю, подібну до мушкета і з найбільшою шанобою, ніби голублячи, провів рукою по прикладові, що ввесь був помережанний червоточиною.

Він набьє його сам, бо сам, як ніхто, знає цього свого „вірного товарища“. Його тремтячі руки, наче помолодшали. Ось сюди пороху, цілу жменю! Із конопель, нащипаних з віровки, він зробить клейтух. Тепер набій великих шроботин—пьять, або навіть шість штук, без-лічь дрібного олива, тонкої картечі і, нарешті, гарненько забити клейтух. Коли рушниця доси витрімувала такі смертовбивчі набої, то це треба було завдячувати ласці Божій.

Сенто сказав жіньці, що сьогодня ніччю його черга йти на поливання громадських нив. Сімья йому поняла віри й зпозарання всі поклалися спати.

Коли він вийшов з хати, старанно замкнувши двері за собою, то побачив при сяйві зорь дебелого діда-сусіду, що насажував пістон на свого „приятеля“.

Він дав Сентові останню пораду, щоб той не схибив: добре цілитися в челюсти печі і бути спокійним. Коли ті нахиляться і стануть шукати в печі здобич... ба-бах! Це так просто, що й дитина здолала-б зробити.

За порадою вчителя, Сенто заліг між двома кущами, в затінкові від хатини. Важку рушницю він поклав дулом на лозову підпірку, добре націлившись в челюсти печи. Старий давав останні поради. Він не мусе схибити: аби тілько не хвилювавсь, коли буде притискувати собачку. Ну, до побачення! Хоч йому й не до вподоби подібні речі, але в нього є внуки та й, опрічь того, в такі справи краще нікого не замішувати зайвого.

Дід обережно пішов геть, як людина, що звикла, йдучи селом, сподіватися ворога на кожній стежці.

Сенто почув, що лишився один на світі, що на всьому величезному просторі, далеко наоколо, немає инших живих істот опрічь нього і тих, котрі мусять прийти. О, дай, Боже, щоб вони не прийшли! Дуло рушниці в тремтя-

чих руках злегка стукало на підпорці. Це не від холоду, це з-остраху. Що сказав би на це дід, який тільки що був тут. Але його ноги доткнулись хатини. В голові промайнула думка, що за цією глиняною стінкою спить його дружина і дити, які не мають инщого оборонця опріч нього. Коли згадав про тіх, що хотіли обікрасти його сімью, то бідолашний знову почув себе хижим звіром.

Повітря здрігнулось, ніби здалека, дуже здалека, згори долинув спів півня: це був дзвін на башті. Девьята година. Чути скрипіння возу, що котився десь далеко по шляху. Аж заливаються—гавкають собаки, перекликаючись з двора в двір: скрекотання одних жаб в канаві перебивається стогоном других та пискотінням мишей, що шишпорять в комишу,

Сенто став рахувати години що вибивав на башті дзвін. Це було єдине, що допомогало йому змагатися з сопливістю й отупінням, які наганяла на нього нерухомість чатування. Одинадцять. Може бути, що вони вже не прийдуть. Може Господь зворушив їхні серця?

Жаби зненацька замовкли. На шляху відбились дві невиразні тіні, що

видавались Сентові двома величезними собаками. Але тіні випростались. Це були люде, що лізли зігнувшись, майже рачки.

— Вони!.. промуркотів Сенто й його зуби зацокотіли.

Обидва незнайомці переходили з одного боку вулиці на другий, ніби опасаючись засідки. Вони попростували до ка-

нави її обдивились її, потім підійшли до дверей хатини і один з них притулив вухо до дірочки в замкові. Аж двічі вони пройшли повз Сенто, та цей не міг розглядіти їх: бо були з головою закутані в кереї. Зауважив лише, що під кереями тримали рушниці.

Це додало запалу Сентові: це ті самі, що вбили Гофарро. Треба вбити їх, щоб врятувати власне життя.

Ось вони попростували до печі. Один з них нахилився, засунув руку в челюсти і станув як раз проти дула Сентової рушниці. Саме стріляти. Але другий, той що залишиться живий?..

Бідолашний Сенто відчував страшенний неспокій. Він чув як на лобові у нього виступає холодний піт. Коли вбьє одного, то залишиться безбройним перед другим. Коли-ж він дасть змогу їм обом втекти, то не знайшовши нічого, вони помстяться над ним, спалять його хату.

Але той, якому прийшлось чатувати, росердився на неспритність свого товариша і підійшов до пічки, з метою допомогти шукати. Обидва зіллялись в одну темну пляму, що закривала собою середину пічки. От слушна хвилина! Крепись, Сенто! Притискуй собачку!

Мов гуркіт грому струснув все се-

ло і викликав цілу бурю крику, галасу. Перед очима у Сенто блиснув цілий сніп іскр. Він почув як йому опекло лице. Рушниця вирвалась з рук і він, щоб переконатись в тому, що хоч руки цілі —замахав ними. Запевне „товариша“ розірвало, про те набій долетів до пічки.

На галас, гук—вибігла з хати Пепіта з лямпою в руці.

При сяйві світла, видко було, що там, на землі біля печі лежало двоє. Лежали вони один поперек другого, навхрест, переплутавшись в одно тіло, ніби хтось невидимий цвяхом збив їх до купи і залив струмочками крови.

Набій не пропав даром. Вибух із старого мушкета коштував життя, двом злодіям відразу.

Коли-ж Сенто і його дружина з цікавістю й острахом наблизились і освітили вбитих, щоб побачити їх лиця—то відскочили, скрикнувши від жаху та несподіванки.

Біля печі лежали дядько Батисте і його підручний Сіґро.

Село залишилось без начальників, але зато в ньому стало спокійно.

Видавництво „Зоря“ випус-
тило такі книжки:

№ 1. **Бласко Ібаньес.** „Присуд“ . . . . ц.
№ 2. **Бласко Ібаньес.** „Заіць“ . . . . ц.
№ 3. **Бласко Ібаньес.** „Сумна весна“ . . . . ц.
№ 4. **Бласко Ібаньес.** „Двох відразу“ . . . . ц.
№ 5. **Бласко Ібаньес.** „Покинули людину!“ . . ц.
№ 6. **Бласко Ібаньес.** „На морі“ . . . . . . ц.
№ 7. **Бласко Ібаньес.** „Морський Гайдамака“ . ц.
№ 8. **Бласко Ібаньес** „Страховище“ . . . . . ц.
№ 9. **Бласко Ібаньес.** „Мур“ . . . . ц.
№ 10. **Бласко Ібаньес.** „Бенкет негідника“ . . ц.
№ № 1-10-б. **Бласко Ібаньес.** Новелли.
(на кращому папері) ц. 45

(**всі ці видання з малюнками**).

№ 11. **П. Понятенко.** Значіння рідної мови для по-
тичної творчости Шевченка. ц. 5

Склади видання

Київ, в книгарнях: 1) Українській (Безаківська 8),
Літ.-Наук.-Вістника (В.-Володимирська 28) і 3) Чер
повського (Фундуклеївська 4).

